

บทที่ 2

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้สูงอายุในเขตอีสานตอนเหนือ

ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมือง ทั้ง 10 เขตในอีสานเหนือ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่ายมา เขตละ 20 ราย รวมจำนวน 200 รายนั้น อาจจำแนกให้เห็นลักษณะสภาพ อายุ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ อันเป็นข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้น โดยพิจารณาจากตาราง ดังนี้

PAYAP UNIVERSITY

ตารางที่ 1 จำแนกประชากรตามเพศและอายุ

เขต เทศบาล เมือง	ประชากร		อายุ									
			เพศ		60-65		66-70		71-75		76-80	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
ขอนแก่น	10	10	2	2	3	2	2	3	1	2	2	1
อุดรธานี	10	10	1	6	3	1	2	3	-	-	4	-
เลย	10	10	3	2	4	1	1	2	2	4	-	1
หนองคาย	8	12	4	4	2	5	-	-	1	3	1	-
นครพนม	10	10	3	4	5	2	-	3	1	1	1	-
มุกดาหาร	11	9	3	4	2	2	3	1	1	2	2	-
สกลนคร	11	9	3	6	5	2	2	-	-	1	1	-
กาฬสินธุ์	9	11	5	4	1	1	2	3	2	1	1	-
ร้อยเอ็ด	10	10	1	1	5	4	3	5	1	-	-	-
มหาสารคาม	9	11	2	2	2	1	5	2	1	1	2	2
รวม	98	102	27	35	32	21	20	22	10	15	14	4

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นถึงจำนวนประชากรผู้สูงอายุที่ผู้วิจัย ได้ลุ่มตัวอย่างมาศึกษา และเป็นวิทยาการผู้ให้ข้อมูล จำนวน 200 ราย เป็นชาย 98 ราย และหญิง 102 ราย คิดเป็นร้อยละ 49 และ 51 ตามลำดับ

เมื่อจำแนกประชากรตามอายุออกเป็น 5 กลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มที่มีอายุ 60-65 ปี, 66-70 ปี, 71-75 ปี, 76-80 ปี และ 80 ปีขึ้นไปแล้ว ได้เป็นร้อยละ 31, 26.5, 21, 12.5 และ 9 ตามลำดับ

หากพิจารณาถึงกลุ่มผู้สูงอายุ โดยจำแนกตามเพศพบว่า เพศหญิงมีจำนวนมากที่สุดในกลุ่มอายุ 60-65 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.41 และน้อยที่สุดในกลุ่มอายุ 80 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 3.92 ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มผู้สูงอายุเพศชาย ซึ่งมีจำนวนสูงสุดร้อยละ 32.65 ในกลุ่มอายุ 66-70 ปี และน้อยที่สุดร้อยละ 10.20 ในกลุ่มอายุ 76-80 ปี

ข้อมูลดังกล่าว อาจพิจารณาในเชิงเปรียบเทียบเป็นอัตราส่วนระหว่างเพศชายกับเพศหญิง ต่อจำนวนประชากรในระหว่างกลุ่มอายุได้ว่า กลุ่มอายุ 60-65 ปี เพศชายมีร้อยละ 27.55 ส่วนเพศหญิงมีร้อยละ 34.31 ซึ่งเห็นได้ชัดถึงความหนาแน่นของเพศหญิงมีมากกว่า แต่สำหรับกลุ่มอายุ 66-70 ปี กลับพบว่า เพศชายมีจำนวนมากกว่าเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 32.65 ต่อ 20.59 ซึ่งเป็นกลุ่มอายุที่แตกต่างกันมากที่สุดถึงร้อยละ 12.06 ส่วนกลุ่มอายุ 71-75 ปี เกือบไม่พบความแตกต่างกัน กล่าวคือเพศชายมีร้อยละ 20.41 ต่อเพศหญิง 21.57 สำหรับกลุ่มอายุ 76-80 ปี มีความแตกต่างเล็กน้อย โดยเพศชายมีร้อยละ 10.20 ในขณะที่เพศหญิงมีร้อยละ 14.70 แต่สำหรับในกลุ่มอายุ 80 ปีขึ้นไป พบความแตกต่างมากที่สุด โดยเพศชายมีร้อยละ 14.28 ในขณะที่เพศหญิงมีเพียงร้อยละ 3.92 เท่านั้น

ตารางที่ 2 จำแนกประชากรตามระดับการศึกษา

เขต เทศบาล เมือง	ไม่ได้รับ การศึกษา		ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		อนุปริญญา		ปริญญาตรี ขึ้นไป	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
ขอนแก่น	-	2	9	8	-	-	-	-	1	-
อุดรธานี	1	-	2	4	3	1	2	4	2	1
เลย	2	8	5	2	3	-	-	-	-	-
หนองคาย	-	5	3	7	2	1	1	-	1	-
นครพนม	-	-	8	10	1	-	1	-	-	-
มุกดาหาร	2	1	7	8	2	-	-	-	-	-
สกลนคร	-	1	8	7	3	1	-	-	-	-
กาฬสินธุ์	-	7	11	2	-	-	-	-	-	-
ร้อยเอ็ด	-	-	3	6	1	1	6	3	-	-
มหาสารคาม	1	5	6	6	1	-	1	-	-	-
รวม	6	22	58	69	18	4	11	7	4	1

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นถึงระดับการศึกษาของประชากรผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่ได้รับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษามีจำนวนสูงสุดถึงร้อยละ 63.5 ซึ่งเพศหญิงมีจำนวนมากกว่าเพศชายร้อยละ 67.65 ต่อ 59.18

ส่วนผู้สูงอายุที่ได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 2.5 ซึ่งสอดคล้องกันทั้งเพศชายและเพศหญิง แต่เพศชายจะมีจำนวนมากกว่ากล่าวคือ มีร้อยละ 4.08 ในขณะที่เพศหญิงมีเพียงร้อยละ 0.98

ผู้สูงอายุที่ไม่ได้รับการศึกษาเลย มีจำนวนรองลงมาจากระดับประถมศึกษา กล่าวคือ ร้อยละ 14 และระดับมัธยมศึกษา อนุปริญญา น้อยลงเป็นร้อยละ 11 และ 9 ตามลำดับ

ข้อมูลดังกล่าว อาจพิจารณาได้ว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ มีการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษาเท่านั้น และระดับประถมศึกษาดังกล่าว บางรายเรียนเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, ประถมศึกษาปีที่ 3, ประถมศึกษาปีที่ 4 หรือประถมศึกษาปีที่ 5 และบางรายออกจากโรงเรียนก่อนจบชั้นด้วยเหตุผลต่าง ๆ หรือบางรายก็ได้ฝึกทักษะอย่างสม่ำเสมอ โดยมีอาชีพที่ไม่เอื้อต่อการขีดเขียนหรือเกี่ยวข้องกับหนังสือแต่อย่างใด จึงอ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 38 สำหรับเพศชาย และร้อยละ 76 สำหรับเพศหญิง การที่เพศชายสามารถอ่านออกและเขียนได้มากกว่าเพศหญิง โดยอ่านออกเขียนได้คิดเป็นร้อยละ 62 ในขณะที่เพศหญิงอ่านออกเขียนได้คิดเป็นร้อยละเพียง 24 นั้น เพราะเพศชายต้องบวชเรียนอยู่ช่วงระยะเวลาหนึ่ง ส่วนเพศหญิงที่ยังสามารถอ่านออกเขียนได้นั้น เนื่องจากมีอาชีพที่เอื้อต่อการอ่านเขียน เช่น เคยเป็นครู หรือเป็นพนักงานทำหน้าที่เป็นเสมียนบันทึกหรือทำบัญชี เป็นต้น

ตารางที่ 3 จำแนกประชากรตามอาชีพ

เขต เทศบาล เมือง	ข้าราชการ บ้านญาติ		ค้าขาย		ทำไร่นา		รับจ้าง		อื่น ๆ	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
ขอนแก่น	1	-	1	1	-	-	-	2	8	7
อุดรธานี	6	3	1	2	1	-	1	3	1	2
เลย	5	2	1	2	3	3	-	-	1	3
หนองคาย	5	-	-	2	-	-	-	-	3	10
นครพนม	3	-	2	2	2	5	3	-	-	3
มุกดาหาร	3	-	1	2	1	2	1	1	4	5
สกลนคร	5	2	3	2	3	2	1	2	-	-
กาฬสินธุ์	3	-	1	5	4	4	-	-	1	2
ร้อยเอ็ด	6	2	2	3	1	2	2	-	1	1
มหาสารคาม	1	-	2	3	1	-	1	-	5	7
รวม	38	9	14	24	16	18	9	8	24	40

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นถึงอาชีพที่ผู้สูงอายุกำลังดำเนินอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งพบว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ มีมากที่สุดถึงร้อยละ 32 โดยจำแนกเป็นเพศชาย ร้อยละ 24.49 และเพศหญิง 39.21 ลักษณะอาชีพอื่น ๆ นั้นมี การเป็นแม่บ้าน เลี้ยงดูบุตรหลาน การช่วยงานบ้าน ใ้บ้าน เป็นต้น โดยมีได้รับค่าจ้างเป็นอัตราที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับบุตรหลาน หรือผู้ที่ออกปากต้องการความช่วยเหลือให้เป็นครั้งคราว ไม่เพียงแต่เท่านั้น การนั่ง นอน อยู่กับบ้านเฉย ๆ ก็จัดอยู่ในกลุ่มอาชีพอื่น ๆ ด้วย ส่วนกลุ่มอาชีพที่รองลงมาเป็นกลุ่มข้าราชการบำนาญถึงร้อยละ 23.5 ถัดมาเป็นกลุ่มค้าขายทำไร่ และรับจ้างคิดเป็นร้อยละ 19, 17 และ 8.5 ตามลำดับ

เป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มที่มีรายได้จากเงินที่เป็นบำนาญ, บำนาญ นั้น เป็นเพศชายถึงร้อยละ 38.77 ในขณะที่เพศหญิงมีเพียงร้อยละ 8.82 เท่านั้น

ส่วนอาชีพค้าขายพบว่ากลุ่มเพศหญิงดำเนินชีวิตมีจำนวนมากกว่าเพศชายเป็นอัตราส่วนร้อยละ 23.53 ต่อ 14.28 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเพศหญิงนิยมการค้าขายมากกว่าเพศชาย หรืออาจเป็นเพราะว่าลักษณะสภาพอาชีพ เอื้อต่อเพศหญิง

สำหรับอาชีพทำไร่นาและรับจ้างนั้น จะไม่มีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงนัก กล่าวคือทำไร่นา ร้อยละ 16.32 ในเพศชาย และ 17.65 ในเพศหญิง อาชีพรับจ้างชาย และหญิงคิดเป็นร้อยละ 9.18 และ 7.84 ซึ่งอาจพิจารณาได้ว่า ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีโอกาสเท่าเทียมกันในการดำเนินอาชีพ ทั้งสองประเภทดังกล่าว หรืออาจเป็นเพราะทั้งชาย และหญิงไม่มีโอกาสในการเลือกอาชีพได้ดีกว่านั้น

ตารางที่ 4 จำแนกประชากรตามรายได้/บาท/เดือน

เขต เทศบาล เมือง	ประชากร		1-1,000		1,001-2,000		2,001-3,000		3,001-4,000		4,001-5,000		5,001-6,000		6,001-7,000		7,001 ขึ้นไป	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
	ขอนแก่น	7	8	1	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
อุดรธานี	1	-	-	1	-	4	3	3	3	2	1	-	-	-	-	1	-	-
เลย	4	8	-	2	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-	-
หนองคาย	3	11	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	1	-	2	-	-	-
นครพนม	2	4	1	1	1	2	2	2	2	1	1	-	-	-	-	1	-	-
มุกดาหาร	5	6	-	-	2	1	-	1	3	1	-	-	1	-	1	-	-	-
สกลนคร	5	4	-	1	1	1	-	1	-	-	3	-	1	2	1	-	-	-
กาฬสินธุ์	1	1	3	8	3	1	-	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-
ร้อยเอ็ด	2	6	-	-	1	1	3	1	2	2	-	-	-	-	-	2	-	-
มหาสารคาม	6	11	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	36	59	6	15	10	11	9	10	13	7	7	-	4	2	11	-	-	-

จากตารางที่ 4 จำแนกประชากรตามรายได้เป็นรายเดือน ซึ่งพบว่ากลุ่มประชากรผู้สูงอายุที่มีรายได้ระหว่าง 1-1000 บาท ต่อเดือนนั้น มีจำนวนสูงสุดถึงร้อยละ 47.50 รองลงมา เป็นกลุ่มผู้มีรายได้ระหว่าง 1001-2000 บาท ซึ่งเท่ากับกลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 2001-3000 บาท คือร้อยละ 10.50 ถัดไปเป็นกลุ่มผู้มีรายได้ระหว่าง 3001-4000 บาท และ 4001-5000 บาท ซึ่งมีร้อยละ 10 เท่ากัน เช่นกัน

ส่วนกลุ่มที่มีรายได้ 7001 ขึ้นไป เป็นกลุ่มที่มีจำนวนลดลงมา กล่าวคือ ร้อยละ 5.5 และกลุ่ม 5001-6000 บาท มีร้อยละ 3.5 สำหรับกลุ่มรายได้ 6001-7000 บาท เป็นกลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 3 เท่านั้น

ข้อมูลรายได้ดังกล่าวอาจพิจารณาได้ว่า ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยมาก กล่าวคืออยู่ในระหว่าง 1-1000 บาท นั้น จะมีสภาพความเป็นอยู่อย่างไรและเมื่อจำแนกเพศแล้วพบว่า เพศชายมีร้อยละ 36.73 ในขณะที่เพศหญิงมีถึงร้อยละ 57.84 เป็นที่น่าสังเกตว่าเป็นประชากรที่อยู่ในกลุ่มอาชีพทำไร่นา ค้าขาย และอาชีพอื่น ๆ ซึ่งมีรายได้ที่ไม่แน่นอนคงตัวเป็นอาชีพที่ดำเนินไปวันต่อวัน หรือตามฤดูกาล ไม่มีเงินพอที่จะเหลือเก็บไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน หรือคราวเจ็บป่วย ในกรณีที่อาศัยอยู่กับบุตรหลาน หรือญาติคงไม่เป็นปัญหานัก แต่สำหรับในรายที่ต้องดำเนินชีวิตอย่างโดดเดี่ยวนั้น ดูจะน่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง